

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ 'S-GRAVENHAGE

Prinsessegracht 21
Postbus 123
2501 CC Den Haag
t (070) 312 21 21
f (070) 312 21 00

LENUM
7 maart 2012
Ons kenmerk
13-2322.o&i
Onderwerp
Valorisatie indicatoren

Geachte mevrouw Bussemaker,

In vervolg op de brief van 1 maart 2012 van de staatsecretaris van OCW, mede namens EL&I, aan de Tweede Kamer over valorisatie-indicatoren in het hbo en wo, en in antwoord op uw brief 18 december jl. bieden wij u hierbij graag de hbo concept-werkset valorisatie indicatoren aan.

Proces

De algemene ledenvergadering van de HBO-raad heeft, op voordracht van het bestuur, de concept-werkset op 31 januari jl. vastgesteld. In het proces heeft verder afstemming plaatsgevonden met de VSNU en met VNO-NCW/MKB-Nederland. Een eerdere versie van de werkset is aan alle hogescholen voorgelegd. Hun input is verwerkt in de voorliggende werkset.

De werkset is, naast de genoemde inbreng van de individuele hogescholen, gebaseerd op een viertal bronnen:

- a. Het advies "A Composite Indicator for Knowledge transfer" (2011) vervaardigd door experts in opdracht van de Europese Commissie
- b. Het rapport "Waardevol – Indicatoren voor Valorisatie" (2011) van het Rathenau Instituut
- c. Het UASnet rapport "The EDUPROF project: developing indicators of applied research. Final report" (2011)
- d. De uitkomsten van de besloten hbo werkconferentie "indicatoren voor praktijkgericht onderzoek en valorisatie"(21 maart 2012)

De indeling is gebaseerd op de driedeling zoals die in "A Composite Indicator for Knowledge transfer" gehanteerd wordt. Het genoemde rapport is goed ontvangen in de kenniswereld en het daarin geschetste model kan op voldoende draagvlak rekenen. Ook de VSNU heeft haar werkset op dit model gebaseerd.

Bij de totstandkoming van de werkset hebben drie uitgangspunten als anker gefungeerd:

- I. Het hbo heeft een eigen rol in het valorisatieproces. Hogescholen hebben een eigen positie in de kennisinfrastructuur. De klassieke kennistransfer opvattingen zijn te beperkt om recht te doen aan de valorisatie vanuit hogescholen. Een brede opvatting van valorisatie, met oog voor de onderwijscontext en het eigene van praktijkgericht onderzoek, is daarom een must.
- II. Hogescholen valoriseren in een eco-systeem samen met andere partijen. Het is daarom zaak om vanuit eigen positionering in te zetten op verbinding en vergelijkbaarheid met andere spelers.

- III. Het vaststellen van indicatoren voor kennisvalorisatie is een proces van trial en error, een leerervaring. In de jaren 2013-2015 moet er ruimte zijn voor testen, evalueren en aanpassen.

Opmerkingen

De werkset dient uitdrukkelijk geplaatst te worden in het kader van het Hoofdlijnenakkoord. De set vormt de basis voor een proces dat uiteindelijk in 2015 tot een landelijke, integrale set indicatoren moet leiden. Vanaf 2016 zal de set ook bij eventuele prestatieafspraken betrokken kunnen worden. Bij de nu voorliggende werkset gelden voor de hogescholen de volgende uitgangspunten:

1. Het betreft hier uitdrukkelijk een keuzemenu. Elke instelling moet de vrijheid hebben om een keuze te maken uit lijst van indicatoren om zo aan te sluiten bij het eigen profiel en de hierbij geformuleerde ambities. De keuze kan resulteren in een beperkte set van slechts een aantal indicatoren per instelling.
2. De indicatoren zijn op dit moment nog breed geformuleerd. Het is belangrijk dat hogescholen de komende jaren de ruimte hebben om hun eigen definities voor de indicatoren te ontwikkelen.
3. De werkset is een voorlopige set, een weergave van de stand van zaken op dit moment. De komende jaren zal de werkset worden aangevuld en aangepast.
4. Het praktijkgericht onderzoek zoals dat vanuit hogescholen verricht wordt is meer omvattend dan uit deze set van valorisatie-indicatoren naar voren komt. De komende jaren zal in het kader van de doorontwikkeling van het onderzoek aan hogescholen en de daarop gerichte kwaliteitszorg, een bredere en meer omvattende set indicatoren worden ontwikkeld. De voorliggende werkset zal daar een deelverzameling van zijn.

Voorlopige werkset

De voorliggende concept werkset is onderverdeeld in drie categorieën: *onderwijs/training*, *samenwerking en financiering* en *vermarketing en toepassing*. Per categorie zijn er tenminste elf indicatoren benoemd. De indicatoren zijn deels afkomstig uit "A Composite Indicator for Knowledge transfer" en aangevuld met indicatoren uit andere bronnen (zie hierboven). Een aantal indicatoren zijn specifiek voor het hbo, een aantal zijn ook van toepassing op bijvoorbeeld universiteiten en instituten voor toegepast onderzoek.

Verdere proces

De komende maanden zullen de hogescholen in verenigingsverband verder komen te spreken over de wijze waarop de concept-werkset de komende jaren getest, geëvalueerd en aangepast gaat worden. Een aantal hogescholen heeft al aangegeven graag deel te nemen aan eventuele pilots.

De vereniging van hogescholen (HBO-raad) zal jaarlijks intern rapporteren over de voortgang van het proces. Begin 2016 worden de indicatoren en het proces geëvalueerd. Conform het hoofdlijnenakkoord zal dit gebeuren in overleg en afstemming met uw ministerie. Op deze wijze kan er een gedragen, geteste en gevalideerde set indicatoren worden vastgesteld.

Tot slot

In uw brief van 18 januari geeft u aan dat u samen met uw collega minister van EZ de hbo werkset naast die van de VSNU zult leggen om haar te toetsen op aansluiting, overlap en lacunes. Hierbij zult u zonodig de Review Commissie betrekken. Graag worden wij op de hoogte gesteld van de uitkomst van dat proces alvorens het resultaat door u en de minister van EZ aan de Tweede Kamer wordt toegezonden.

Het bestuur,

mr. Thom de Graaf,
voorzitter

drs. Ad. de Graaf,
secretaris

Bijlage: concept werkset valorisatie indicatoren

Bijlage
Concept werkset valorisatie indicatoren

Onderwijs/training	Samenwerking en financiering	Vermarketing en toepassing
1.1 Aantal HBO afgestudeerden naar bedrijfsleven/publieke sector	2.1 Aantal R&D contracten met bedrijven en publieke instellingen	3.1 Aantal publicaties in vakbladen
1.2 Inkomsten contractonderwijs uit beroepspraktijk	2.2 Aantal consultancycontracten met bedrijven en publieke instellingen	3.2 Aantal artefacten, adviezen en/of modellen voor de beroepspraktijk
1.3 Aantal volwassenen in onderwijsprogramma's (LLL)	2.3 Inkomsten uit R&D contracten met bedrijven en publieke instellingen	3.3 Aantal presentaties, tentoonstellingen en/of uitvoeringen in de beroepspraktijk
1.4 Aantal docenten met hoofdtaak in de beroepspraktijk	2.4 Inkomsten uit consultancycontracten met bedrijven en publieke instellingen	3.4 Ontvangen prijzen en onderscheidingen voor bijdrage aan en/of innovatie van de beroepspraktijk (publiek en privaat)
1.5 Positieve ondernemerschapshouding onder studenten	2.5 Aantal bedrijven/publieke instellingen, dat samenwerkt met de hogeschool	3.5 Patenten aangevraagd door bedrijven/publieke instellingen na samenwerking met de hogeschool
1.6 Aantal studenten in ondernemerschapsonderwijs	2.6 Extern gefinancierde lectoren/onderzoekers	3.6 Aantal start-ups vanuit de hogeschool
1.7 Bijdrage van lectoraten/kenniscentra aan de professionalisering van docenten	2.7 R&D in de hogeschool dat door bedrijven/publieke instellingen wordt gefinancierd	3.7 Aantal spinn-offs
1.8 Toepassing van onderzoeksresultaten in curriculum van opleidingen (bijvoorbeeld minoren, afstudeervarianten e.d.)	2.8 Aantal gezamenlijke publicaties met bedrijfsleven/publieke instellingen	3.8 Patentaanvragen vanuit de hogeschool
1.9 Aantal studenten betrokken bij onderzoek (zowel regulier als ook afstuderen)	2.9 Aantal medewerkers van de hogeschool dat is uitgewisseld met de beroepspraktijk (bedrijfsleven/publieke instellingen)	3.9 Toegekende patenten aan de hogeschool
1.10 Aantal trainingen/workshops in de beroepspraktijk	2.10 Aantal strategische samenwerkingsovereenkomsten met de beroepspraktijk	3.10 Nieuwe licentieovereenkomsten
1.11 Aantal stagestudenten in de beroepspraktijk	2.11 Aantal dubbelbenoemingen samen met beroepspraktijk	3.11 Inkomsten uit licentieovereenkomsten
	2.12 Aantal RAAK projecten	
	2.13 Aantal betrokken professionals uit de publieke sector bij onderzoek/innovatie	
	2.14 Aantal betrokken bedrijven betrokken bij onderzoek/innovatie	
	2.15 Aantal beroepspraktijkrelevante lidmaatschappen van hogeschool medewerkers	